

Sundhedsministeriet

Enhed: PSYK
Sagsbeh.: DEPSEL
Koordineret med:
Sagsnr.: 2204697
Dok. nr.: 2291909
Dato: 07-06-2022

TALEPAPIR

Det talte ord gælder
[Børne- og Undervisningsudvalget den 7. juni 2022 kl. 10.00-11.30]

Sundhedsministerens besvarelse af samråd H

Samrådsspørgsmål H

Ministrene bedes redegøre for, hvad regeringen vil gøre for at styrke danskernes, og særligt børn og unges, mentale helbred, set i lyset af resultaterne i Den Nationale Sundhedsprofil 2021, som viser alarmerende tal for mistrivsel. Samtidig bedes oplyst, hvorfor regeringen tøver med at indkalde til forhandlinger om 10-årsplanen for mental trivsel og bedre indsatser for mennesker i psykisk lidelse og ikke indkalder til forhandlinger om en national handlingsplan for mental sundhed, som det i øvrigt er aftalt i forståelsespapiret, når man kan se, hvor galt det står til med unges mistrivsel?

***

Tak for samrådsspørgsmålet.

Vi har en børne- og ungdomsgeneration, som på mange måder går foran og har ambitioner for vores fælles fremtid. En generation der står i spidsen. Der kræver handling. Men som også selv handler på lokale og globale udfordringer og vil gøre en positiv forskel i verden. Det synes jeg vi kan være stolte af.

Men vi må også konstatere, at mistrivsel særligt blandt børn og unge er et stigende problem i Danmark og i en lang række andre lande. Et problem som vi skylder vores børn og unge at tage os af. Så vi sammen kan sikre, at vores børn og unge får de bedste muligheder for et godt liv med fokus på den enkeltes behov for tryghed og frihed, trivsel og at være en del af et stærkt fællesskab.

Forklaringen på den stigende mistrivsel er desværre ikke enkel. Det er en kompleks udfordring, som kræver mere viden om, hvordan vi bedst og mest effektivt sætter ind. Og som kræver, at vi sætter ind på tværs af forskellige sektorer og arenaer.

Derfor er det godt, at I også har inviteret børne- og undervisningsministeren i dag. For løsninger skal findes i alle aspekter af børne- og ungelivet. Rammerne for hvordan det er at være barn og vokse op. Hvordan det er at være ung. Vi skal se på tværs af ansvarsområder. Også de usynlige skillelinjer. Det er vores fælles ansvar som samfund.

Men der er også et ansvar for hver enkelt af os. Som forældre. Vi skal være bedre til at tale med vores børn og unge om bekymringer, angst og tristhed, som jo er en del af livet - og også en del af børne- og ungelivet.

[Årsager til stigende mistrivsel]

Og vi må også spørge os selv, hvorfor det er vi ser den stigende mistrivsel blandt børn og unge i vores samfund? Ikke kun i det danske samfund, men også i en lang række andre lande.

Man kommer hurtigt til at konkludere, at det udelukkende skyldes 'nye' fænomener som sociale medier, præstationspres eller perfektionskrav. Og der er ingen tvivl om, at det også spiller en rolle.

Men vi må også erkende, at den stigende mistro har været undervejs længe. Den kan altså ikke kun forklares af sociale medier, corona eller krig i Ukraine, som selvfølgelig også giver bekymringer. Det er mere komplekst end det. Fx kan svage sociale tilhørsforhold, ensomhed, udgøre en risiko for vores mentale sundhed, også for børn og unge.

Vi kan ikke som samfund se til, mens antallet af børn og unge med mistro stiger, som det gør i de her år. Vi skal arbejde sammen - også på tværs af partier. Regeringen har fremlagt en række indsatser for at bidrage med mere viden og for at fremme børn og unges trivsel. Det kommer jeg tilbage til senere.

Først vil jeg kort skitsere udfordringen, vi står overfor. Og som der også spørges konkret til i samrådsspørgsmålet.

***

[Udfordringsbillede]

De nye tal fra Sundhedsprofilen 2021 viser, at der er udfordringer med den mentale sundhed, og at udviklingen går den forkerte vej.

Undersøgelsen er foretaget under coronaepidemien, og det forbehold bør man have med. Trenden har dog været den samme over flere år, hvor udviklingen i danskernes mentale sundhed er gået den forkerte vej.

Udfordringen er særlig udtalt blandt unge kvinder. 34,4 pct. af de 16-24 årige kvinder har lav grad af mental sundhed. I 2010 gjaldt det 15,8 pct. Andelen af unge kvinder med lav grad af mental sundhed er altså steget. Samtidig har 52,3 pct. et højt stressniveau.

For nogle, som ikke gribes i tide, udvikler den dårlige mentale sundhed sig til egentlige behandlingskrævende psykiske lidelser.

Og desværre ses også her en stigende tendens i tallene.

Antallet af patienter i behandlingspsykiatrien er steget med 53 pct. blandt børn og unge fra 2010 til 2017. Ca. 15 pct. af alle børn har været i behandling for en psykisk lidelse, inden de fylder 18 år.

Det er meget alvorlige tal.

***

[Aftale om en sundhedsreform]

Derfor må og skal vi sætte mere målrettet ind med en tidlig og forebyggende indsats målrettet børn og unge.

Nogle af skridtene har vi taget, men langt fra alle. Regeringen har sammen med et bredt flertal af Folketingets partier indgået en aftale om en sundhedsreform i sidste måned.

Med aftalen har vi for det første afsat midler til at udbrede en model for arbejdet i sundhedsplejen, som jo er dem, der møder børnene og deres familier, når livet lige er begyndt.

Modellen skal give sundhedsplejerskerne redskaber til at målrette indsatsen over for familier og give ekstra støtte til dem, som har brug for det. Og dermed bidrage til at reducere ulighed i sundhed og forebygge en negativ social arv. Og på sigt være med til at styrke børnenes trivsel. Nogle gange starter det hos de helt nye familier.

Samtidig har vi også aftalt at etablere Center for Sundt Liv og Trivsel i samarbejde med Novo Nordisk Fonden, der skal udvikle og afprøve tilbud og indsatser, som fremmer den fysiske og mentale sundhed blandt børn og være et specialiseret videns- og kompetencecenter. Det primære formål er forskning og at tilvejebringe ny viden, for det er noget af det, vi har brug for. Det kan fx være evidens om, hvilke indsatser der effektivt kan fremme trivsel, være afstigmatiserende og forebygge en vægtudvikling, som truer den enkeltes psykiske eller fysiske sundhed.

Så der er altså taget skridt i den rigtige retning. Men der skal mere til.

[Forhandlinger på forebyggelsesområdet]

Jeg forhandler i de her uger med Folketingets partier om forebyggelsesindsatsen for børn og unge. Her ved vi, at trygge og inkluderende fællesskaber har betydning for trivslen.

Vi har fra regeringens side foreslået at skabe et bredt partnerskab for trivsel, bevægelse og sunde fællesskaber under overskriften 'Generation Aktiv'. Og vores intention er her både at invitere civilsamfund, foreningsliv, erhvervsliv, kommuner, skoler, børn og unge selv, til at deltage for at komme udfordringerne til livs. For vi kan ikke gøre det alene.

Målet er også at etablere et panel, hvor vi har vores børn og unge med, så de inddrages i arbejdet med at finde de rette løsninger. Panelet skal rådgive partnerskabet.

Kultur- og fritidslivet, foreningerne, de sidder hver især med stærke redskaber til at styrke fællesskaberne i samfundet. Og de er en vigtig del af løsningen, for at vi sammen kan skabe støttende og inkluderende fællesskaber, der kan styrke den mentale sundhed. Og vi vil arbejde for, at flere mennesker får mulighed for at foretage sig noget aktivt og meningsfuldt sammen med andre mennesker. Her skal vi ikke kun tænke traditionelt foreningsliv, men også tænke nye måder at være sammen på.

Vi har altså brug for at ændre de strukturer og kulturer, der skaber mistrivslen. Fremme den mentale sundhed. Og gribe ind i tide og tage problemerne i opløbet, inden der bliver behov for behandling i psykiatrien.

***

[10-års planen for psykiatri]

Men vi kommer ikke udenom, at der også er behov for at styrke vores psykiatri. Nogle børn og unge er så dårlige, at de har behov for udredning og behandling, og her er det en klar opgave at sikre, at den regionale psykiatri står klar og kan tage hånd om dem.

Som bekendt afsatte regeringen, sammen med aftalepartierne, 600 mio. kr. til et løft af den regionale behandlingspsykiatri i den første finanslov efter valget. Ikke et éngangsbeløb, men en årlig, tilbagevendende bevilling. Hvis man lægger det sammen er det indtil videre blevet til et løft på 1,8 mia. kr. ekstra til psykiatrien ift., hvad der var afsat under den tidligere regering.

Men det er ikke gjort med det. Psykiatrien skal også styrkes med en langsigtet 10-års plan. Det står i forståelsespapiret – og dét er der ikke lavet om på. Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen har indsendt et fagligt oplæg, som går på tværs af det samlede psykiatriområde. Oplægget har særlig fokus på indsatsen over for børn og unge, og en række andre indsatser.

I og med det er en 10-års plan, så kan vi ikke gøre det hele på én gang lige nu og her. Perspektivet er netop 10 år, og arbejdet skal hænge sammen med løsningerne for det øvrige sundhedsvæsens udfordringer. Det er helt afgørende, at vi er grundige og inddrager de relevante parter, så vi ikke gentager fortidens fejl i en iver efter at haste noget igennem.

Drøftelserne om 10-års planen er i gang. Vi er midt i en række temamøder, hvor vi sammen mødes med relevante parter og eksperter på området for at drøfte de væsentligste prioriteringer og forskellige indsatsområder i den kommende plan.

For nogle uger siden hørte vi de største patient- og pårørendeorganisationer, og det handlede bl.a. om indsatsen for børn og unge, og jeg har inviteret jer til et nyt møde, et temamøde, hvor vi skal drøfte udfordringerne med at rekruttere og fastholde personale i psykiatrien og også have fokus på forebyggelse af selvmord i psykiatrien.

Denne faglige indsats mener jeg er nødvendig - for udfordringerne er dybe, og vi må erkende, at målopfyldelsen i den forrige psykiatriplan ikke har været imponerende. Så det skal altså gøres bedre.

Og derfor er det også vores mål, at vi forpligter hinanden på nogle målsætninger og indarbejder en løbende opfølgning, så vi får en bred politisk aftale, som er bæredygtig i alle årene frem.

Vi har altså finansieret og prioriteret og brugt penge fra Finansloven, og det faglige arbejde med 10-års planen for psykiatrien er i gang.

***

Som afrunding vil jeg gerne understrege, at den stigende mistrivsel kalder på helhedsorienterede løsninger i alle aspekter af børne- og ungelivet.

Og selvfølgelig kan og skal Christiansborg gøre noget. For vi skal mistrivslens til livs. Men det er ikke kun Christiansborgs opgave. Det er vores alles opgave.

For problemerne stikker så dybt, og er så brede i alle dele af samfundet, at det også er et ansvar vi alle sammen har. Et ansvar for at løfte trivslen og komme mistrivslens til livs.

Tak for ordet.